

Presons

CÈLIA PUCHOL

La presó, tal com la coneixem ara, és un invent recent, que podem situar a finals del segle XVIII. Abans el que imperava era el càstig físic sobre el cos dels delinqüents: les execucions públiques, les tortures, etc. Ara, la presó és (suposadament hauria de ser) una mena d'aparell transformador d'individus en què s'exerceix una disciplina constant i despòtica sobre educació total (física, treball, conducta, moral, etc.).

Els principis que regeixen aquesta presó són l'aïllament del detingut per tal de controlar-lo millor i reformar-lo; el treball com a mitjà per a reduir les penes a dintre d'aquest aparell executor de les penes. Unes penes que, més que respondre a un delictes, s'estableixen segons el delinqüent, l'individu. Així doncs, la presó és el lloc on s'executen les penes i es pretén transformar els individus (sovint mitjançant la violència excessiva dels vigilants), però també és un observatori privilegiat d'individus que permet un control constant i una recol·lecció de documentació sobre els individus, per tal de transformar-los en objecte de saber. Un delinqüent que és alhora un subjecte infractor i un objecte al qual, terapèuticament, poder castigar.

Des d'aleshores ençà la presó ha sigut constantment criticada (per què no castiga i/o perquè no corregeix), però ha resistit. I açò perquè sí que ha satisfet la seua pretensió. La presó ha tingut èxit perquè és productora dels delinqüents que ella mateixa controla. Així, la delinqüència no és més que un instrument per taxonomitzar ilegalismes i açò el que suposa és 'la perfecta excusa' per establir una vigilància constant sobre tota la societat. Així doncs, el sistema policia-presó cosifica i determina una delinqüència que pot controlar i manipular. I crea la necessitat de pertànyer a una societat organitzada i jerarquizada de la qual no podem transgredir-ne els límits per no caure en la delinqüència.

Una delinqüència que juga, a més, un doble paper. És quelcom que ens envolta per tot arreu i ens amenaça, però alhora és quelcom llunyà perquè és exclusiu de la classe pobre.

Si l'objectiu de la presó és fabricar cossos dòcils, individus sotmesos (mitjançant unes determinades tècniques de comportament), això s'aconsegueix educant i sotmetent, açò és, controlant els individus mitjançant la medicina, l'educació, la religió, etc. Però no només es tracta de controlar presos; sinó que també se sotmeten a disciplina i formació els mateixos vigilants. La presó implica tota una tècnica penitenciària que produeix efectes en tota la societat. El que fa és detectar anomalies i desviacions: desordres, crim, bogeria, etc., i torna natural i legítim el poder de castigar. Però també implica una nova economia del poder, una nova forma de llei: la norma. Per tant, la presó és idònia per a la societat que hem vist de dominació i observació, i suposa l'augment dels dispositius de normalització que estableixen noves objectivitats, que suposen la conformació de les ciències de l'home.

Quan hom entra en presó és de seguida classificat en un dels tres graus que hi ha, segons la perillositat del o de la detinguda. Però no es tracta de la possible perillositat per a la ciutadania, sinó pel que fa a l'òptim funcionament de la presó: el control total. Per a qui no es vol sotmetre a la vida de presó que hem descrit adés, es van crear les Fies (fitxer intern d'especial seguiment), que té cinc graus (insumissos, presos polítics, etc.), cadascun del quals suposa unes normatives concretes, és a dir, una presó a dintre de la presó. El més colpidor és saber que fins l'any 1996, açò era ilegal. Ara, pes totalment legal un control directe sobre aquests presos. Els Fies d'avui s'anomenen Departaments especials, és a dir, avui s'ha legalitzat la tortura, malgrat que no s'aplica segons el delictes comès, sinó pel funcionament intern de la presó. Un pres o una presa que té capacitat per organitzar persones que protesten per la seua situació a la presó i que denuncien les tortures, de seguida és classificada com a Fies, i aïllada de la resta.

Per a les Fies, les normes de funcionament són molt més dures: l'aïllament total (només tenen contacte amb funcionaris), no deixar-los dormir, obligar els presos a estar nus una temporada, no apagar el llum del calabós; el pati diari que només és d'1 o 2 hores, i que és obligatori cada dia, faça el temps que faça, i han de ser radiografiats a l'entrada i l'eixida (amb els riscos que per a la salut suposa aquesta radiació diària). A més, les pallisses que pateixen són constants, així com el que hom anomena 'tortura blanca', que es tradueix en la no assistència sanitària als presos i preses apallissats. Fins i tot molts metges no denuncien i/o practiquen diverses tortures.

Tot açò no pertany a cap pel·lícula de ciència-ficció, inclús ara, el Ministeri de l'Interior i la Direcció general de presons neguen aquests fets; fins fa uns 6 anys no se sabia que existien les Fies i les tortures, però, des que es va crear el Col·lectiu de suport a presos i preses, fets com aquests ixen a la llum i són denunciats, tanmateix, salvant molts obstacles i botant-se les normes de la presó, que arriben a llegir la correspondència o els hi prohibeixen tota comunicació amb l'exterior. Gràcies a aquest Col·lectiu que, amb la seua desobediència pacífica i la seua lluita constant, ens informa de situacions com aquesta, també s'han produït denúncies davant els jutjats. I des de dintre, els Fies també tenen les seues pròpies estratègies per protestar, com per exemple, la vaga de pati i la renúncia a patir radiacions diàriament. Els càstigs d'aquestes protestes es tradueixen en l'augment de la incomunicació i l'enduriment de les normes a què són sotmesos.

Els Fies, a més, pel fet de ser classificats així, se'ls lleva la calefacció, no tenen miralls per veure el seu aspecte físic, i tenen totalment prohibit mirar els ulls dels funcionaris. Com diu un pres Fies: 'nos asesinan a fuego lento'. Per a la resta de persones empresonades, però, la vida tampoc és molt millor. L'administració de les presons hi permet les drogues, és més, són els mateixos funcionaris qui trafiquen amb elles. Açò els que provoca és unes greus malalties terminals. A més, el 90% de la gent de les presons està dins a causa de les drogues i en entrar és encara pitjor. Però segurament les presons sense drogues ni tortures esclatarien. Aleshores, ben bé, què fan les presons més que crear delinqüència. El Col·lectiu de suport a presos i preses, amb les constants denúncies, ha aconseguit crear un jutjat de vigilància penitenciària per recollir les queixes, denúncies, etc., dels presos, però més aviat no fa cas d'aquestes queixes i les enmagatzema com a meres anècdotes.

Per la seua part, els psicòlegs, treballadors, treballadores, assistents socials, etc., se suposa que segueixen individualment cada cas i fan informes per acurtar les penes, però en el moment que ix ('per art de màgia') un informe negatiu d'alguna persona, aleshores, aquesta pot passar-se pràcticament tota la vida a la presó.

En aquestes línies el que hem fet no és jutjar la culpabilitat o innocència de les persones empresonades, només hem denunciat la situació inhumana i de tortura constant que hi viuen moltes d'elles (és el cas, però, de Mario Conde?), i les conseqüències que açò provoca. Al cap d'un temps, la gent que ha passat molts anys a la presó s'infantiliza: demana permís per a tot, no sap caminar per un llarg carrer (ha estat anys i anys caminant per un pati de reduïdes dimensions), pateix diverses malalties terminals (sobretot infeccions a la boca), alteracions psíquiques, etc.

I què fem nosaltres respecte açò? No res. L'únic que volem és no veure les presons, no pensar-hi, treure-les de la nostra consciència i portar-les quan més lluny de casa millor; i tot, per no veure els 'draps bruts', per 'fastidiar' les famílies dels empresonats i per aïllar-los encara més.

No ens enganyem, si nosaltres no estiguérem d'acord amb açò, aquestes tortures no es practicarien!!!